

Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zambrów w 2024 r.

Stosownie do art. 179 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024 poz. 117) w terminie do 31 marca każdego roku Burmistrz składa Radzie Miasta roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań.

Do zadań własnych gminy, w myśl art. 176 wspomnianej na wstępie ustawy, należy:

- 1) opracowanie i realizacja trzyletnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;
- 3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:
 - a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
 - b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
 - c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- 4) finansowanie:
 - a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
 - b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ponoszonych przez rodziny wspierające;
- 5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- 6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3;
- 7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Rada Miasta Zambrów Uchwałą Nr 196/XXXIII/2022 z dnia 25 stycznia 2022r. w sprawie Programu Wspierania Rodziny w Mieście Zambrów na lata 2022 – 2024. uchwaliła Program Wspierania Rodziny w Mieście Zambrów na lata 2022 – 2024.

Głównym celem Programu jest skuteczny system opieki nad dzieckiem i rodziną sprzyjający prawidłowemu, wszechstronnemu rozwojowi wszystkich członków rodziny, a w szczególności dzieci w mieście Zambrów.

Cel główny Programu realizowany jest poprzez realizację celów szczegółowych, których realizacja w okresie sprawozdawczym przedstawia się następująco:

Cel 1. Wsparcie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze oraz wzrost poziomu zaspokojenia potrzeb dzieci i ich rodzin.

W 2024 roku MOPS w Zambrowie zapewnił rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej wsparcie w formie asystenta rodziny. W funkcjonowaniu tych rodzin zaobserwować można było przynajmniej jedną, a często kilka z niżej wymienionych dysfunkcji:

- niewydolność opiekuńczo-wychowawczą rodziców,

- choroby i niepełnosprawność występujące w rodzinie,
- uzależnienia i współuzależnienia,
- bezrobocie,
- przemoc w rodzinie.

W 2024 r. MOPS w Zambrowie w formie umowy cywilnoprawnej zatrudnił 1 asystenta rodziny. Wsparciem asystenta rodziny objętych zostało **6 rodzin z liczbą dzieci w tych rodzinach – 13**. Z sześcioma rodzinami asystent rodziny kontynuował współpracę rozpoczętą w latach poprzednich. W rodzinach objętych asystą 7 dzieci było w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Wśród rodzin objętych asystą 4 rodziny miało nadzór kuratora.

Asystent rodziny oraz pracownicy socjalni MOPS w 2024 roku podejmowali działania w zakresie zwiększenia wydolności opiekuńczo-wychowawczej rodziców rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej poprzez:

- analizowanie sytuacji rodzin i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie i tworzenie planu pracy z rodziną,
- wskazanie rodzinie i pomoc w nawiązaniu kontaktów z instytucjami działającymi na rzecz rodziny,
- współpracę z instytucjami wdrożonymi w życie danej rodziny.

Zasadniczym celem współpracy asystenta z rodzinami dysfunkcyjnymi było oddziaływanie w kierunku pozytywnej zmiany w wielu obszarach funkcjonowania rodziny, a w szczególności:

- niwelowanie dysfunkcji wychowawczej rodziny na płaszczyźnie relacji rodzice - dzieci (wspomaganie roli wychowawczej rodziców poprzez udzielanie im wskazówek wychowawczych w zależności od etapu rozwoju dziecka, tzw. pedagogizacja rodziców),
- zwrócenie uwagi na wychowanie dzieci do samodzielności i poczucia obowiązku,
- wychowawcze wspomaganie rodziny w relacji dzieci - szkoła, a w szczególności egzekwowanie obowiązku szkolnego, ukierunkowanie rodziców do motywowania dzieci do uczenia się, a także stałe osobiste oddziaływanie asystenta rodziny,
- motywowanie rodziców do zachowania postawy wymagającego i konsekwentnego rodzica wobec własnych dzieci (regulamin dnia, higiena osobista, dbałość o ubiór, odrabianie lekcji, przygotowywania stroju do szkoły, przygotowywania i zabierania do szkoły drugiego śniadania, czynności porządkowe),
- wspomaganie rodzin z problemem alkoholowym, a w szczególności motywowanie do zachowania trzeźwości, propagowanie pozytywnych wzorów spędzania czasu wolnego, motywowanie do podjęcia leczenia w Poradni Uzależnień,
- wspomaganie rodzin z problemem przemocy w rodzinie, w tym niwelowanie postaw konfliktowych, współpraca z kuratorem sądowym, motywowanie do korzystania z poradnictwa psychologicznego,
- wspomaganie rodziny w sytuacji konfliktu między rodzicami (rozwód rodziców), w tym zwrócenie uwagi na szczególną ochronę dzieci, pomoc psychologiczną,
- motywowanie członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych, poszukiwania, podejmowania i utrzymania pracy – współpraca z Urzędem Pracy,
- motywowanie rodziców do właściwego gospodarowania budżetem domowym,
- motywowanie do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych,
- udzielanie wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych – umożliwienie kontaktów z psychologiem, pedagogiem, logopedą w szkole lub w poradni,

- współpraca z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, Poradnią dla Dzieci i Młodzieży „EZRA” szkołami, PCPR, pracownikami socjalnymi MOPS, kuratorami sądowymi,
- współpraca z Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Zambrowie w związku z pobytem dzieci z rodzin objętych asystą w pieczy zastępczej instytucjonalnej, a w szczególności rozmowy z wychowankami i ich wychowawcami, psychologiem, pedagogiem, uczestniczenie w okresowej ocenie sytuacji dziecka.

Efektem współpracy asystenta z rodziną było:

- podniesienie poziomu porządku i higieny w mieszkaniach (5 rodzin),
- zwiększenie częstotliwości uczęszczania matek z dziećmi do poradni: rodzinnej, psychologiczno-pedagogicznej, zdrowia psychicznego i innych poradni specjalistycznych według indywidualnych potrzeb (5 rodzin),
- regularność kontaktów rodziców z Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Zambrowie, gdzie przebywają dzieci (2 rodziny)
- podniesienie poziomu frekwencji szkolnej dzieci poprzez rozmowy motywujące z uczniami i ich rodzicami, a także stałym kontaktem asystenta i rodziców z pedagogami szkolnymi i wychowawcami (4 rodziny),
- ukończenie szkoły podstawowej, promocje do klas programowo wyższych dzieci z problemami w nauce i zachowaniu (3 rodziny),
- ograniczenie konfliktów małżeńskich w tym przemocy połączonej z nadużyciem alkoholu poprzez rozmowy motywujące do eliminacji wyżej wymienionych zachowań, motywowanie do uczęszczania do Poradni Uzależnień, do psychologa (1 rodzina),
- podjęcie systematycznego leczenia uzależnienia od alkoholu (1 małżeństwo),
- kontynuowanie pracy zarobkowej na umowę zlecenie (2 rodziny), a także pracy dorywczej (1 rodzina).

Wszystkim rodzinom udzielono pomocy w formie finansowej z pomocy społecznej oraz w formie poradnictwa socjalnego. Rodziny korzystały także ze świadczeń rodzinnych.

Ponadto Urząd Miasta w Zambrowie wspierał rodziny wielodzietne mieszkające w Zambrowie poprzez kontynuowanie w 2024 r. realizacji Programu „Zambrów przyjazny Rodzinie 3+” oraz Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. Do końca 2024 r. w sumie wydano **3289 kart** z Programu „Zambrów przyjazny Rodzinie 3+”, natomiast z Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny wydano **3243 karty KDR**, oraz **4000 kart w formie elektronicznej**.

Cel 2. Usprawnienie współpracy podmiotów oraz podnoszenie kwalifikacji osób działających na rzecz rodziny przeżywającej trudności opiekuńczo-wychowawcze.

Pracownicy socjalni MOPS i asystent rodziny współpracowali z koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej PCPR, w szczególności w zakresie wspierania rodzin biologicznych w staraniach o powrót dziecka do domu rodzinnego. Uczestniczyli w pracach zespołów ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej i w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Współpracowali też z kuratorami sądowymi w przypadkach rodzin objętych dozorem kuratora. Współpraca z pedagogami pracującymi w szkołach, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, PCPR, Centrum Obsługi Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych, kuratorami, Policją, Caritas, na rzecz rodzin objętych asystenturą, układała się dobrze.

W celu podniesienia kwalifikacji zawodowych asystent rodziny uczestniczył

w szkoleniu „Asystent i pracownik socjalny w lokalnym systemie wspierania , interdyscyplinarna współpraca służb na rzecz dziecka i rodziny” organizowanym przez firmę Profilaktyka KIER. Ponadto w ramach samokształcenia zapoznał się z materiałami „Asystent rodziny- dobre praktyki i metody pracy” Anny Piechowiak i Weroniki Kwaśnej oraz „Praca socjalna w praktyce asystenta rodziny” Katarzyny Hyży i innymi publikacjami z zakresu wspierania rodziny przez asystenta.

Cel 3. Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin.

W zakresie przeciwdziałania marginalizacji, degradacji społecznej rodzin oraz ich izolacji, a także ograniczenia sytuacji kryzysowych w rodzinach, powstających w wyniku występujących uzależnień i współuzależnień, asystent rodziny oraz pracownicy socjalni podejmowali działania:

- motywowali do podjęcia leczenia, w tym odwykowego,
- motywowali do udziału w grupach wsparcia, konsultacjach, poradnictwie specjalistycznym,
- motywowali do rozwijania zainteresowań, wywiązywania się z obowiązków, co wpłynęło na poczucie własnej wartości osób,
- uczyli pozytywnych nawyków w zakresie przestrzegania regulaminu dnia, w tym: punktualnego uczęszczania do szkoły, przestrzegania czasu i systematycznego odrabiania lekcji,
- uważyli rodziców na konieczność sprawowania rodzicielskiego nadzoru nad dziećmi i bycia konsekwentnym,
- aktywizowali zawodowo członków rodziny pozostających poza rynkiem pracy, wskazywali pozytywne strony aktywnego poszukiwania pracy, uważyli na potrzebę bycia w gotowości do podjęcia pracy poprzez zarejestrowanie się w PUP w Zambrowie – możliwość podjęcia pracy, stażu, prac społecznie-użytecznych, skorzystania ze szkoleń, ubezpieczenia zdrowotnego, itp.,
- udzielali wsparcia socjalnego.

W wyniku podejmowanych działań asystenta rodziny i pracowników socjalnych w rodzinach poprawiły się wzajemne relacje między członkami rodziny. W rodzinach objętych asystenturą nastąpiła poprawa funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zwiększył się autorytet rodziców, uzyskano poprawę relacji między rodzicami i dziećmi. Nastąpił wzrost samodzielności dzieci, umiejętności współdziałania w grupie, jak również poczucie bezpieczeństwa i własnej wartości. Wzrosła świadomość rodziców odnośnie higieny osobistej członków rodziny jak i czystości w mieszkaniu, w wyniku tego uzyskano poprawę zdrowia i wyglądu osób oraz porządku w mieszkaniach.

Cel 4. Zwiększenie świadomości rodzin w zakresie oferowanych form wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

Pracownicy socjalni i asystent rodziny informowali rodziny mające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych o podmiotach działających na rzecz rodziny i ich roli, np.:

- Urząd Miasta – możliwość skorzystania z Karty Dużej Rodziny,
 - MOPS – możliwość uzyskania pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych, świadczeń alimentacyjnych, poradnictwa socjalnego, itp.,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna - uzyskanie diagnozy i pomocy psychologicznej oraz pedagogicznej,
- PCPR - organizowanie pieczy zastępczej, uczestnictwo w programach pomocowych,
- Lokalny Punkt Pomocy dla Osób Pokrzywdzonych Przestępstwem „Pryzmat”– pomoc prawna i psychologiczna,

- Sąd Rejonowy w Zambrowie,
- Policja,
- Poradnia Leczenia Uzależnień w Zambrowie WOPITU w Łomży,
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Zambrowie – możliwość zgłoszenia osoby nadużywającej alkoholu i stwarzającej zagrożenie swoim zachowaniem w celu podjęcia działań zmierzających do przymusowego podjęcia leczenia odwykowego,
- organizacje pozarządowe działające na rzecz rodziny, np. Caritas, Klub Abstynencki „Ostoja”.

Finansowanie zadania:

Ogólny koszt realizacji zadania wspierania rodziny w 2024 r. wyniósł – **819 182,07 zł**.

Koszt objęcia rodzin asystenturą (w tym koszt wynagrodzenia 1 asystenta zatrudnionego na umowę zlecenie, zakup artykułów biurowych i inne usługi związane z realizacją zadania) - **43 553,38 zł**, w tym: - **30 710,53 zł** (wynagrodzenie asystenta- 29 813,53 zł) i (szkolenie, książka i inne usługi-897,00 zł) - ze środków własnych Miasta Zambrów,

- **12 842,85 zł** - z dotacji.

Koszt poniesiony w związku z umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej w 2024r. – **775 628,69 zł**,

w tym: - za pobyt dziecka (31 osób) w rodzinie zastępczej – 170 072,32 zł.

- za pobyt dziecka (31 osób) w placówce opiekuńczo-wychowawczej – 605 556,37 zł.

Potrzeby związane z realizacją zadania wspierania rodziny:

Zgodnie z art. 179 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przedstawia się następujące potrzeby w tym zakresie:

1. Zabezpieczenie środków finansowych z przeznaczeniem na:
 - zatrudnienie asystenta/asystentów rodziny (liczbę zatrudnianych asystentów wyznaczają potrzeby w tym zakresie), w celu zapewnienia odpowiedniej jakości pracy z rodzinami doświadczającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
 - rodziny wspierające (w sytuacji takiej potrzeby) – zwrot kosztów związanych z udzieleniem pomocy w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych,
 - utworzenie przez Gminę Miasto Zambrów placówki wsparcia dziennego, o której mowa w art. 18 i art. 24 ustawy. Placówki wsparcia dziennego pełnią istotną rolę w systemie wspierania rodziny. Placówki te mogłyby zapewnić dzieciom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, niejednokrotnie nie mającym prawidłowych warunków do nauki i spędzania czasu wolnego w domu i wymagających specjalistycznej pomocy, wsparcie w formie opiekuńczej (m.in. opieka i wychowanie, pomoc w nauce, zabawa, organizacja czasu wolnego, zajęcia sportowe, rozwój zainteresowań), a nawet specjalistycznej (m.in. organizowanie zajęć socjoterapeutycznych, terapeutycznych, korekcyjnych, kompensacyjnych czy logopedycznych). Obok asystenta rodziny placówki wsparcia dziennego są pierwszym ogniwem zabezpieczającym potrzeby dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo.
2. Zabezpieczenie środków finansowych z przeznaczeniem na utrzymanie dzieci już przebywających w pieczy zastępczej (koszty pobytu dzieci w rodzinach zastępczych i w placówkach opiekuńczo-wychowawczych) oraz kierowanych w ciągu 2025 roku do pieczy zastępczej.

Należy zaznaczyć, że kwota wydatków ze środków własnych Miasta Zambrów niezbędna na realizację zadania wspierania rodziny z roku na rok wzrasta. W roku 2024 wyniosła **819 182,07 zł**, natomiast w 2023 roku - **658 619,86 zł**. Nastąpił wzrost o **19,60%**.

W załączeniu przedkładam sprawozdania podmiotów odpowiedzialnych za realizację Programu Wspierania Rodziny za rok 2024.

Zambrów, dn. 24.02.2025 r.

Oprac. Anna Kosakowska
Dyrektor MOPS w Zambrowie